

Talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheista:

- ”Komission kertomus neuvostolle ja Euroopan parlamentille oliiviöljyn laatustrategiasta”, ja
- ”Ehdotus neuvoston asetus asetusten 136/66/ETY ja (EY) N:o 1638/98 muuttamisesta tukijärjestelmän soveltamisen jatkamisen ja oliiviöljyn laatustrategian osalta”

(2001/C 221/10)

Neuvosto päätti 19. tammikuuta 2001 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 37 artiklan nojalla pyytää talous- ja sosiaalikomitean lausunnon edellä mainituista kertomuksesta ja ehdotuksesta.

Asian valmistelusta vastannut ”maatalous, maaseudun kehittäminen, ympäristö” -jaosto antoi lausuntonsa 10. toukokuuta 2001. Esittelijä oli Pedro Barato Triguero.

Talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 30. ja 31. toukokuuta 2001 pitämässään 382. täysistunnossa (toukokuun 30. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon äänin 110 puolesta ja 1 vastaan 5:n pidättyessä äänestämästä.

1. Johdanto

1.1. Talous- ja sosiaalikomitea ottaa tällä lausunnolla kantaa komission ehdotukseen oliiviöljyn tukijärjestelmän jatkamisesta sekä oliiviöljyn laatustrategiasta. Komitea kommentoi myös aiheelliseksi katsomallaan tavalla kertomusta oliiviöljyn laatustrategiasta, sillä se vaikuttaa oliiviöljyn tulevaan yhteiseen markkinajärjestelyyn.

1.2. TSK korostaa oliivinviljelyn niin historiallista kuin nykyistä yhteiskunnallista merkitystä. Se on osa monien unionin alueiden kulttuuria.

1.3. Tuotannon ja sitä tukevan sosiaalisen rakenteen säilyttäminen on epäilemättä minkä tahansa YMJ:n perustavoite. Oliivinviljely on ollut ja on edelleen tuottaja-alueiden talous- ja yhteiskuntaelämän kulmakivi. Viljelysten sijoittuminen ja keskittyminen tietyille unionin vähäosaisimmille alueille, oliivinviljelyn olennainen työllisyysvaikutus useilla alueilla (paikoin jopa 90 % maatalouden parissa työskentelevästä työvoimasta), lukuisat oliivinviljelystä riippuvaiset tilat, alaan liittyvä jalostusteollisuus jne. tekevät oliivinviljelystä kyseisten seutujen talous- ja yhteiskuntaelämän ytimen⁽¹⁾.

1.4. TSK toteaa, että oliivinviljely on vakaa työllistäjä, jota nykyinen YMJ tukee. Niin palkansaajien kuin pienviljelijöidenkin toimeentulo on taattu lukuisilla tiloilla muita työllisyysvaihtoehtoja vailla olevilla alueilla. Nykyisen YMJ:n muuttaminen ottamatta huomioon tätä tosiseikkaa saattaisi aiheuttaa kielteisiä työllisyysvaikutuksia, joiden seurauksena maaseudun väestö kaikkoinen ja aluetasapaino horjuisi⁽¹⁾.

1.5. Oliivinviljely on ekologisesti arvokas tuotannonala, sillä viljelmät suojelevat usein maaperää eroosiolta ja tarjoavat linnuille pesimäpaikkoja sekä kavioläimille ravintoa.

1.6. TSK on vakaasti sitä mieltä, että oliiviviljelmät ovat EU:n eteläisin ”talousmetsä” jolla on tärkeä sosiaalinen ja ekologinen tehtävä alueilla, joilla oliivia olisi vaikea tai mahdoton korvata muilla viljelykasveilla, ja lisäksi oliivinviljely estää maaseudun väestökadon.

1.7. TSK toteaa, että EU on tärkein oliiviöljyn tuottaja, ja unionin tuotanto vastaa 74:ää prosenttia koko maailman tuotannosta. Kyseessä on siis lukuisten maatilojen viljelyksen ja tulojen perusta.

1.8. TSK korostaa oliiviöljyn merkitystä ravinnon ja terveyden kannalta, sillä se ehkäisee ennakolta sekä sydänsairauksia että sydän- ja verisuonitauteja. Oliiviöljyn kulutusta olisi tuettava kaikkialla maailmassa, koska siitä on moninaisia etuja.

1.9. Laadun kannalta tarkasteltuna komission on tehtävä neuvostolle aloite oliiviöljyn aitouden takaavista selkeistä säännöistä. Pakkausten kuluttajatietoa sisältäviä merkintöjä on parannettava, jotta vältetään sekoitusten mahdollisesti aiheuttamilta sekaannuksilta⁽¹⁾.

1.10. TSK toteaa komissiolle olevansa kiinnostunut seuraavista seikoista:

- oliiviöljyn laadun sertifiointi ja varmistus
- tuotannon laadun parantaminen ja ympäristöhöhdyn lisääminen
- alan ja sen markkinoiden hallinnoinnin parantaminen.

⁽¹⁾ CES 600/97 – EYVL C 287, 22.9.1997.

2. Komission ehdotus

2.1. Yleishuomioita ehdotuksesta

2.1.1. TSK katsoo, että komission ehdotus, jonka mukaan alan nykyistä tukijärjestelmää jatkettaisiin kahdella markkinointivuodella, samalla kun tutustutaan perusteellisesti oliivinviljelyn todellisuuteen, on tällä hetkellä paras mahdollinen päätös. Komissio on itsekin todennut, että tietojen puutteessa ei olisi asiallista toteuttaa muunlaista uudistusta, ennen kuin alan tuntemus on lisääntynyt. Vuonna 1998 päädyttiin luomaan väliaikainen YMJ (yhteinen markkinajärjestely), jonka kaikkia pulmia ei vielä ole suinkaan ratkaistu.

2.1.2. TSK katsoo kuitenkin, että tulevina vuosina olisi otettava tilaisuudesta vaari ja pyrittävä mukauttamaan Euroopan öljykasvimarkkinoiden tämänhetkinen sääntely havaittuihin tosiseikkoihin. Komission tulisi kehottaa jäsenvaltioita viimeistelemään maantieteellinen tietojärjestelmä SIG ja muut järjestelmät, joiden avulla kyseistä sääntelyä voidaan tehostaa.

2.1.3. Lopullista YMJ:tä odoteltaessa on niin ikään käynnistettävä nykyistä joustavampia järjestelmiä, jotta alhaisten hintojen aiheuttamat kriisit eivät pitkittyisi markkinoilla sen vuoksi, että tuottajat jäävät markkinamyllerrysten jalkoihin, kun julkinen tuki on kadonnut vuoden 1998 uudistuksen myötä. Uudistuksen vaikutukset kohdistuvat ennen kaikkea perheviljelmiin ja alueisiin, joilla tuotanto on muita alhaisempaa.

2.1.4. Syötäväksi tarkoitettujen oliivien tuottajatukijärjestelmä on omalta osaltaan parantanut työllisyystilannetta, vakauttanut markkinoita, tehnyt niistä entistä avoimempia ja edistänyt markkinoiden valvontaa. Koska kaikki tuottajamaat ovat vähitellen alkaneet vapaaehtoisesti myöntää tukea syötäväksi tarkoitettujen oliivien viljelyyn, tuki kannattaa sisällyttää 1. marraskuuta 2001 voimaan tulevasta YMJ:stä lähtien myös tuleviin yhteisiin markkinajärjestelyihin.

2.1.5. TSK:n näkemyksen mukaan komission päätös tarkastella seikkaperäisesti oliiviöljyn laatustrategiaa EU:ssa on erittäin mielenkiintoinen. Komitean mielestä sen tulee olla YMJ:n uudistuksen tärkein tavoite tulevina vuosina. TSK on komission kanssa yhtä mieltä siitä, että on kiinnitettävä huomiota avoimuuden lisäämiseen, mahdollisten petosten torjuntaan ja kuluttajatiedon lisäämiseen, jotta kuluttajien olisi nykyistä helpompi valita ostohetkellä haluamansa öljy.

2.1.6. Ehdotukset nykyisten nimikkeiden järkipäristämisestä erityisesti vähittäismyyntivaiheessa näytävät tässä mielessä osuvan oikeaan, kunhan kuluttajille pyritään tarjoamaan täydelliset tiedot markkinoilla olevista vaihtoehdoista ja niiden

välisistä eroista. Tämänkaltaisilla toimilla voitaisiin lisätä tietoisuutta erilaisten oliiviöljyjen ominaisuuksista sekä nykyisten että potentiaalisten kuluttajien keskuudessa.

2.1.7. Koska nykyisessä YMJ:ssä tukikelpoiset oliiviviljelykset rajataan ennen vuotta 1998 istutettuihin oliivitarhoihin, TSK ehdottaa, että tukimäärien vaihtelun välttämiseksi luotaisiin uusia valvontavälineitä, joilla varmistettaisiin, että tukea myönnetään ainoastaan tukikelpoisilta oliiviviljelmiltä peräisin oleviin oliiveihin ja öljyihin.

2.1.8. Koska komission laatima kertomus on pitkä, TSK tarkastelee edellä esitetyn pohjalta yksityiskohtaisemmin kertomuksen pääkohtia.

3. Kertomus oliiviöljyn laatustrategiasta

3.1. Kertomusta koskevia huomioita

3.1.1. Huomioita johdannosta

3.1.1.1. Tarkastellessaan alan tilannetta EU:ssa komissio painottaa laatustrategiaa, sen sijaan että se tekisi lopullista uudistusta koskevan ehdotuksen. Asiakirjan tässä osassa korostetaan myös alan valvontaa ja organisointia. EU:n sisäisessä oliiviöljyn hinnanmuodostuksessa on havaittavissa häiriöitä, hinnanmuodostus ei ole suhteessa kuluttajan laatuodotuksiin, ja tuoteluokat menevät usein päällekkäin.

3.1.1.2. Komissio on tietoinen siitä, että vaikka tietyt oliivinviljelyn alasektorit saattavat vastustaa eräitä komission päätöksiä, kuten öljynimikkeitä, komissio on päättänyt viedä ehdotuksensa eteenpäin. Oliiviöljyjen ja syötäväksi tarkoitettujen oliivien laatustrategiaan liittyvät toimet ovat perusteltavissa, koska komissio haluaa huolehtia muun muassa siitä, että pakkausmerkinnät vastaavat asianmukaisesti pakkauksen sisältöä ja että kehitetään sellaisia tutkimusmenetelmiä, joiden avulla öljyt ovat nykyistä paremmin luonnehdittavissa.

3.1.2. Nykytilanteen arviointi (luku 1)

3.1.2.1. Standardit ja säännöt (1.1)

3.1.2.1.1. TSK pitää myönteisenä pyrkimystä laajentaa ja kehittää oliiviöljylle asetettuja nykyisiä standardeja, kuten direktiiviä 2000/13/EY pakkausmerkinnöistä ja tuotteen aitousuudesta. TSK katsoo kuitenkin, että komission tarkoitusperä jää suppeaksi, ellei sitä täydennetä koko EU:ta koskevalla kiellolla tarjota kuluttajalle oliiviöljyn ja muiden kasvisöljyjen

laillisia sekoituksia. TSK on tietoinen siitä, että oliiviöljyn ja muiden kasvisöljyjen sekoittamisen kieltäminen koko EU:ssa saattaa olla lainsäädännöllisesti vaikeasti toteutettavissa. Komitea katsoo kuitenkin, että kielto vaikuttaisi myönteisesti markkinoiden avoimuuteen, minkä vuoksi ponnistelut lienevät oikeutettuja. Koska oliiviöljy on terveellistä, TSK kehottaa ryhtymään toimiin, jotta tuote olisi nykyistä helpommin pienituloisten kuluttajien ulottuvilla.

3.1.2.1.2. TSK katsoo, että koska kuluttajat eivät vielä tunne riittävän hyvin markkinoilla olevia öljyjä, öljyjen luokituksessa käytetty happopitoisuusmuuttuja saattaa tietyissä tilanteissa olla harhaanjohtava, ja kuluttajat voivat sen perusteella tehdä virheellisiä arvioita. Komitea katsookin, että koska nykyisin oliiviöljyiksi nimitetään puhdistetusta ja neitsytöljystä sekoitettuja öljyjä, niiden pakkauksissa ei tulisi ilmoittaa happopitoisuutta, jotta kuluttajat eivät saisi merkinnän perusteella väärää käsitystä öljyjen laadusta. Neitsytöljyjen luonnollinen happopitoisuus sitävastoin on eräs lopullisen laadun muuttujista.

3.1.2.1.3. Alalla on viime vuosina ponnisteltu merkittävästi tuotantolaitosten mukauttamiseksi nykyaikaisiin uuttamismenetelmiin, joiden ansiosta öljyn laatu on parantunut ja puristamoiden aiheuttamat ympäristöhaitat ovat pienentyneet. Näin ollen TSK katsoo olevan mielenkiintoista, että komissio säätää tuotantotuen nykyisen 1,4 %:n pidätyksen kohdentamisesta enimmäkseen öljyjen myynninedistämiseen tuotantosektorin valvonnassa. Oliivinviljelyalueilla ei kuitenkaan saa tämän vuoksi luopua kasvinsuojeluaineiden käytöstä, joka on tarpeen öljyn laadun säilyttämiseksi. Teknisen henkilökunnan tulee kuitenkin valvoa käsittelyä asianmukaisesti, ja kasvinsuojeluaineita on käytettävä ainoastaan tarvittaessa.

3.1.2.2. Markkinatilanne (1.2)

3.1.2.2.1. TSK:n mielestä markkinatilannetta olisi tarkasteltava laajemmin kuin taloudellisten toimijoiden ja öljytyyppien pohjalta. Seuraavassa YMJ:n uudistuksessa tulisi korjata tai muuttaa muun muassa sellaisia seikkoja kuin selkeät markkinavääritykset tai nykyisen yksityisen varastointijärjestelmän tehottomuus.

3.1.2.2.2. Toimijat ja toimijaorganisaatiot (1.2.1)

3.1.2.2.2.1. EU:ssa on niin runsaasti alan tuottajia, että heitä on perusteltua rohkaista yhdistystoimintaan. Kun tuottajaorganisaatiot on vakiinnutettu, niiden tehtäviä voidaan lisätä, mikä puolestaan vahvistaa niiden elinkelpoisuutta ja edistää

tuotantoketjun lenkkien jäsentelyä. Kehitys seuraisi näin alan teollisuuden keskittymistä. TSK:n mielestä alalla on tiettyjä tehtäviä, jotka lankeavat välttämättä asianomaisen hallinnon hoidettaviksi, kuten tukien ja tuensaajien valvonta.

3.1.2.2.3. Tuotetun ja myydyn oliiviöljyn luokat (1.2.2)

3.1.2.2.3.1. TSK on komission kanssa yhtä mieltä siitä, että tekniikan kehitys on supistanut huomattavasti oliivilamppuöljyn tuotantoa. Koska sääolosuhteet ja ilmasto vaikuttavat oliivin sadonkorjuuseen, ei voida täysin välttyä siltä, että lopputuloksena syntyy usein vajaalaatuista tai lamppuöljyä.

3.1.2.3. Laatutekijät (1.3)

3.1.2.3.1. Ehdotuksella oliiviöljyalan hyviä toimintatapoja koskevien yhteisön laajuisten sääntöjen laatimisesta sekä viljelmille että puristamoille saatetaan lisätä jalostettujen öljyjen arvostusta, koska asiasta mainittaisiin pakkausmerkinnässä. Säännöt olisi joka tapauksessa laadittava oliiviöljyn alasektoreiden suostumuksella, jotta niitä voidaan noudattaa käytännössä.

3.1.2.3.2. On edelleen korostettava ponnekkaasti, että perinteinen puristuskäytäntö on uudistettava, koska sen yhteydessä syntyy vesistöjä kuormittavaa nestemäistä jätettä. Vesi puolestaan on dekantoitava ennen käyttöä, mistä aiheutuu ympäristöhaittoja. Öljyä on alettava uuttaa nykyaikaisesti sentrifugoimalla; tällöin prosessin sivutuote (rasvapitoinen rouhe) on vielä hyödynnettävissä, ja siitä voidaan valmistaa uutettua oliiviöljyä.

3.1.2.3.3. Sellaiset öljyt, jotka on tuotettu oliivimassasta mekaanisin menetelmin ja muualla kuin siinä puristamossa, jossa öljy on uutettu tuoreesta oliivista, ovat muita huonompilaatuisia, ja niiden tietyt laatumuuttujat ylittävät usein normaalena pidetyt arvot, koska ensimmäisestä uuttamisesta on kulunut jo pitkä aika. Tällaiset öljyt saattavat siksi pudota alempaan laatuluokkaan, esimerkiksi komission ehdottaman uutetun öljyn kategoriaan.

3.1.2.3.4. Puristamoissa käsiteltyyn oliivimassaan jää vielä jonkin verran öljyä, joka voidaan uuttaa kemiallisesti tai mekaanisesti. Tällä hetkellä näyttää aiheelliselta ehdottaa, että näin saatujen öljymäärien seuranta ja niihin myönnettäviä tukia tehostettaisiin korvaamalla uutetun öljyn tuotannolle nykyisin maksettava kiinteämääräinen tuki uudella menettelyllä, jonka lähtökohtana on todellisuudessa tuotettu öljy.

3.1.2.3.5. TSK on komission kanssa yhtä mieltä siitä, että kaikkia rasvapitoisesta rouheesta peräisin olevia öljyjä nimitetään jalostamattomiksi uutetuiksi öljyiksi. Komitea pahottelee sitä, ettei komissio ole käyttänyt tilaisuutta hyväkseen ja ehdottanut, että uutetulle öljylle alettaisiin maksaa tukea todellisuudessa tuotetun öljymäärän pohjalta, mikä tehostaisi myös tuotettujen oliiviöljymäärien valvontaa.

3.1.2.3.6. Pohdittaessa rasvapitoisen rouheen mahdollisia käyttötarkoituksia muun kuin uutetun öljyn valmistukseen olisi harkittava muita mahdollisuuksia, kuten (kompostoidun) rouheen käyttöä orgaanisena lannoitteena erityisesti sellaisilla alueilla, joilla maaperä on enimmäkseen kalkkipitoista tai maaperän pH-pitoisuus on korkea. Näin vähennettäisiin synteettisten kemiallisten lannoitteiden osuutta ja säästettäisiin niiden tuotannosta aiheutuvia energiakustannuksia. Lisäksi säästettäisiin runsaasti vettä sisältävän rasvapitoisen rouheen kuljetuskustannuksissa.

3.1.2.3.7. **Kulutukseen tarkoitetut öljyt (1.3.3)**

3.1.2.3.7.1. Komissio on tietoinen siitä, etteivät kuluttajat tunne riittävän hyvin öljyn laatua ja öljylajeja. Siksi se ehdottaa, että öljyjen nykyisiä nimikkeitä selkiytettäisiin ja supistettaisiin niin irto- kuin vähittäiskaupassa. Komission suhtautumistapa on TSK:n mielestä erittäin kiitettävä, varsinkin jos kuluttajat suhtautuvat ehdotuksiin riittävän ymmärtäväisesti, sillä ehdotetut muutokset on viime kädessä suunnattu juuri kuluttajille.

3.1.2.3.7.2. Oliiviöljyjen laillisten sekoitusten prosentuaalista määrää ei mitä ilmeisimmin pystytä arvioimaan, eivätkä seokset ole tunnistettavissa. Komission ehdotuksen ongelmallisin kohta on tässä yhteydessä yleisnimityksen "oliiviöljy" ja erityisnimikkeen "oliiviöljy" välillä nykyisin vallitseva kaksitahtisuus.

3.1.2.3.7.3. Edellä esitetty yhteensattuma on harhaanjohtava, ja se tulisi välttää vaikkapa etsimällä nykyiselle "oliiviöljyn" luokalle (puhdistetun ja neitsytöljyn seos) uusi nimi siten, että nykyiseen nimeen lisätään laatumääre, joka ei olisi halventava eikä ylenpalttinen, mutta jonka ansiosta tällainen öljy erottuisi täysin yleisnimityksestä "oliiviöljy". Koska tästä saattaa koitua tietyille alasektoreille taloudellisia kerrannaisvaikutuksia, komitea ehdottaa, että kuluttajien ja käyttäjien keskuudessa tutkittaisiin, miten he reagoisivat nykyisen oliiviöljyn mahdolliseen nimenmuutokseen. Joka tapauksessa on edelleen panostettava parempilaatuisten öljyjen arvostukseen ja eri öljyluokkien alkuhintojen eriyttämiseen. On otettava huomioon, että koska parempilaatuiset öljyt edellyttävät erityistä tuotantoprosessia, ne luovat uusia työpaikkoja ja niiden valmistusprosessi on muita lyhyempi ja ympäristömyönteisempi.

3.1.2.3.7.4. Asia voitaisiin ratkaista tilapäisellä kompromissilla säilyttämällä oliiviöljyn luokka siihen asti, kunnes tutkimus on saatu päätökseen, mutta mainitsemalla pakkausmerkinnässä selkein kirjaimin ilmaukset "puhdistettu ja neitsytoliiviöljy" siten, että merkintä kattaa kaksi kolmannesta nimikkeeseen merkitsemiseen varatusta tilasta. Näin kuluttaja saisi uuden perusteen öljyjen hinta- ja laatuvertailunsa tueksi. Kompromissin lisäksi on pyrittävä tarkastelemaan menetelmiä, joiden pohjalta voidaan määritellä kunkin erän tai ainakin tuotemerkien sisältämien sekoitusten prosentuaalinen osuus satunnaisotoksien.

3.1.2.3.7.5. TSK on komission kanssa yhtä mieltä siitä, että on tarpeen puuttua esimerkiksi lamppuöljyjen hajunpoistokäsittelyyn, jonka ansiosta niitä tarjotaan suoraan kulutukseen. Se aiheuttaa kuluttajille taloudellisia tappioita, ja tällaiset tuotteet kilpailevat laittomasti muiden tuottajien ja pullottajien tuotteiden kanssa.

3.1.2.3.7.6. Alan imago kärsii, koska tutkimuksissa on havaittu, että siemenöljyjen ja oliiviöljyn seoksia markkinoidaan lainvastaisesti oliiviöljyn nimikkeellä. Eräät häikäilemättömät toimijat eivät voi vastuuta kiusausta, minkä vuoksi nyt tehtävässä uudistuksessa, jolla tähdätään erityisesti laatuun, kasvisöljyjen ja oliiviöljyn seosten valmistus ja kaupan pitäminen on lopullisesti kiellettävä kaikkialla EU:ssa. Pakkausmerkintöjä koskevia sääntöjä on joka tapauksessa tarpeen parantaa kaikilta osin.

3.1.3. Ehdotetut suuntaviivat (luku 2)

3.1.3.1. Öljyjen luokittelu (2.1)

3.1.3.1.1. Komissio ehdottaa asetuksen (EYT) N:o 136/66 liitteen muuttamista siten, että tukkukaupassa käytettäviin oliiviöljyjen nimikkeisiin ja määritelmiin lisätään uusi termi "jalostamaton oliiviöljy", jollaiseksi nimitetään kaikkia neitsytöljyjä, ja poistetaan tavanomaisen öljyn luokka. TSK pitää muutosta hyväksyttävänä, koska tietyn nimikkeen saamiselle asetettuja öljyjen laatuvaatimuksia, kuten happopitoisuutta, on kiristetty.

3.1.3.1.2. Nykyinen "oliiviöljyn" tai komission ehdottaman "standardioliiviöljyn" luokka viittaavat niin ikään puhdistetun ja neitsytöljyn seokseen. Koska puhdistetun öljyn happopitoisuus on valvottavissa jalostusprosessin avulla, sitä tulisi pitää ainoastaan enimmäismääränä (1), jota ei saa ylittää. Sen sijaan kuluttajien kannalta happopitoisuutta ei pitäisi sekaannusten välttämiseksi mieltää laadun osoittimeksi, minkä vuoksi kyseistä muuttujaa ei pitäisi TSK:n mielestä mainita pakkausmerkinnässä.

3.1.3.1.3. TSK pitää mielenkiintoisena komission ehdotusta rajoittaa vähittäiskaupassa käytettävien pakkausten vetoisuus korkeintaan 5 litraan, jotta voidaan lisätä tarkastuksia, joilla taataan kuluttajien käyttämien öljyjen laatu.

3.1.3.1.4. Direktiivissä 2000/13/EY kehitetään edelleen ja ajantasaistetaan elintarvikkeiden pakkausmerkintöjä koskevia sääntöjä. Pakkausmerkintöjen sisällön yhdenmukaistamispyrkimykset ovat tervetulleita, kunhan niissä ei toisteta samoja asioita ja lähtökohtana on ennen kaikkea se, että pakkaajan on pystyttävä näyttämään toteen kaikki pakkausmerkinnöissä ilmoitetut tiedot. Pakkausmerkintöihin sisältyvät liialliset määrät ja tiedot saattavat johtaa kuluttajia harhaan. Niinpä TSK suosittaa, että pakkausten päällys- ja alusmerkinnöissä annetaan vain lakisäätteisiä tietoja. Kunkin jäsenvaltion virallisten valvontaelinten on pystyttävä jäljittämään vapaaehtoisten mainintojen todenperäisyys. Tässä yhteydessä on syytä rajoittaa tiettyjä hyökkäviä markkinointikäytänteitä, jotka eivät vastaa todellisuutta.

3.1.3.1.5. Kannattaa erityisesti mainita kaikkein laadukkaimpien ekstra-neitsytöljyjen ja neitsytöljyjen alkuperää ilmaisevat vapaaehtoiset merkinnät. Alkuperän merkitseminen selkiyttää näiden öljyjen laadun käsitettä ja tekee siitä avoimemman.

3.1.3.1.6. Ei riitä, että komissio ehdottaa mahdollisuutta mainita seutu, jolta EU:ssa tuotetut neitsytöljyt ovat peräisin, ainoastaan suojattujen alkuperänimitysten ja maantieteellisten merkintöjen yhteydessä. Kaikkien neitsytoliiviöljyjen alkuperäseutu olisi voitava mainita, ja alkuperä määräytyisi sen mukaan, mistä oliivit ovat peräisin.

3.1.3.1.7. Edellä esitetyn mahdollisuuden ansiosta pakkausissa olisi mainittava, mistä kunkin alueen tai jäsenvaltion öljyt ovat peräisin, riippumatta siitä, missä öljyt on lopulta pulloitettu. Menettelyn ansiosta EU:ssa tuotetut öljyt voidaan puolestaan erottaa unionin ulkopuolisista maista tuoduista öljyistä.

3.1.3.2. Analyysien avulla toteutettava valvonta (2.3)

3.1.3.2.1. TSK on komission kanssa yhtä mieltä siitä, että oliiviöljyjen analysointia on parannettava ja tarkennettava epänormaalien seosten torjumiseksi tai havaitsemiseksi.

3.1.3.2.2. Paneelitestit on korkeista otoskohtaisista kustannuksistaan huolimatta edelleen käypä tapa määrittellä öljyjen laatu. Nykyiset analyysit ovat kuitenkin hyvin subjektiivisia ja mielivaltaisia, minkä vuoksi olisikin pyrittävä entistä aktiivisemmin löytämään helpommin toistettavissa oleva vaihtoehto-

toinen testausmenetelmä. Yhteisön on siis sopeuduttava kansainvälisen oliiviöljyneuvoston IOOC:n uuteen menetelmään, samalla kun sitä parannetaan edelleen tutkimusten avulla.

3.1.3.2.3. Kaikki EU:ssa kaupan pidettävät öljyt olisi tutkittava esimerkiksi irtomyyntin estämiseksi. Eräissä tuottajamaissa harjoitetaan vielä loppukulutukseen suunnattua irtomyyntiä. Irtomyyntin prosentuaalinen osuus kokonaistuotannosta on erittäin huolestuttava, ja käytäntö olisi syytä kitkeä kokonaan, jotta kuluttaja saisi takeet ostamastaan tuotteesta.

3.1.3.3. Toimijoiden organisaatio ja toiminta (2.4)

3.1.3.3.1. Oliiviöljyn tuotantosektorin jäsentely vaikuttaa tehokkaimmalla tavalla hyödyntää oliivinviljelijöiden integroitumisastetta. Alan nykyisten tuottajaorganisaatioiden toimivaltaa ei tule lisätä.

3.1.3.3.2. Nykyisten organisaatioiden resurssit ovat parhaiten käytettävissä, jos yksiköille tarjotaan mahdollisuus toimia myös muilla kuin nykyisillä aloilla. Väittämää ei kuitenkaan saa yleistää, ja TSK:n mielestä esimerkiksi pakkausmerkintäpe-
tosten valvonta tulee osoittaa ainoastaan asianomaisten hallinnon tahojen tehtäväksi.

3.1.3.3.3. Alan tuottajaorganisaatioille voidaan kehittää uusia tehtäviä, jotka liittyvät erityisesti alan ja markkinoiden hallinnointiin, koska tuottajaorganisaatiot ovat hajautuneet eri tuotannonaloille, joten ne voivat hankkia välittömästi erittäin luotettavaa tietoa. Sopivalla tavalla käsiteltyinä nämä tiedot saattavat olla erittäin tärkeitä parannettaessa markkinakehityksen ennustettavuutta, myyntipäätösten tekoa, markkinointivuosien sitomista toisiinsa jne. Näin resursseja voidaan hyödyntää mahdollisimman hyvin ja välttyään öljyjen markkinahintojen suurilta vaihteluilta.

3.1.3.3.4. Tuottajaorganisaatioiden toiminta voitaisiin lisäksä ulottaa oliiviöljyjen valmistusprosessissa syntyvien tuotteiden ja oheistuotteiden ympäristövaikutusten hallinnointiin. Tähän voitaisiin sisällyttää sellaiset toimet kuin oliivien laadun säilyttämisen kannalta välttämätön kasvinsuojeluaineiden käyttö.

3.1.3.3.5. Tuottajaorganisaatioiden ja niiden toimialalla toimivaltaisten hallinnon tahojen välistä toimintaa olisi koordinoitava mahdollisimman runsaasti. Sama koskee yhteisön, jäsenvaltioiden, alueiden ja kuntien hallinnon toimia. Kehitettävät toimet ja säännöt olisivat näin yhtenäistettävissä.

3.2. Huomioita kertomuksessa esitetyistä toimintaa koskevista päätelmistä

3.2.1. Yhden vuoden mittaisen siirtymäkauden jälkeen pakkausmerkinnät on mukautettava 1. marraskuuta 2001 alkaen sovellettavan YMJ:n mukaisiin erityisvaatimuksiin. Vähintään saman määräjän kuluessa öljyjen vähittäismyyntipakkausten enimmäisvetoisuudeksi tulisi asettaa korkeintaan 5 litraa, ja pakkaukset olisi veloitettava sulkemaan ilmatiiviisti kertakäyttö-sulkimella niiden kaikkinaisen uudelleen täyttämisen estämiseksi.

3.2.2. TSK on erittäin tyytyväinen siihen, että komissio myöntää kansainvälisen oliiviöljyneuvoston tekevän arvokasta työtä sekä myynninedistämisen että tutkimuksen alalla. Komitea pahoittelee sitä, ettei IOOC:tä ole otettu nykyistä paremmin huomioon sellaisten seikkojen osalta kuin myynnin edistäminen sisämarkkinoilla, eikä neuvoston tutkimusmäärärahoja ole korotettu.

3.2.3. TSK ehdottaa, että IOOC:n mielipide otettaisiin huomioon ennen öljynimikkeiden muuttamista, koska elimellä on oliiviöljystä runsaasti kansainvälistä kokemusta ja nimikkeiden muuttamisella saattaa olla kauaskantoisia vaikutuksia oliiviöljyn markkinointiin niin yhteisön ulkopuolella kuin itse yhteisössä.

4. Loppuhuomioita

4.1. TSK korostaa, että oliiviöljyala on EU:ssa merkittävä talouselämän sektori, minkä vuoksi sille on kehitettävä YMJ,

joka auttaa osaltaan säilyttämään kyseisen tuotannonalan keinona kehittää maaseutua toivottuun suuntaan.

4.2. TSK yhtyy komission aikomukseen pidentää nykyisen YMJ:n voimassaoloaikaa kahdella markkinointivuodella, koska alasta ei ole vielä tarpeeksi tietoja saatavilla. Tietyt mekanismit, kuten yksityinen varastointi, on kuitenkin korjattava, koska ne ovat osoittautuneet tehottomiksi alhaisten markkinahintojen vallitessa.

4.3. TSK suhtautuu myönteisesti komission aikomukseen lisätä markkinoilla olevista oliiviöljyistä annettavaa kuluttajatietoa ja muuttaa mahdollisesti tiettyjä nimikkeitä kyseisten öljyjen laatustrategian puitteissa. Näitä suuntaviivoja olisi käsiteltävä piakkoin, sen sijaan että odotettaisiin vielä kaksi markkinointivuotta ennen aloitteiden käynnistämistä.

4.4. TSK kannattaa tutkimuksen vahvistamista öljyjen laadun parantamiseksi ja viennin edistämiseksi.

4.5. TSK katsoo olevan välttämätöntä jatkaa ja vahvistaa myynninedistämispolitiikkaa, jota EU on harjoittanut niin ohjatakseen markkinoita kuin lisätäkseen oliiviöljyn vientiä.

Bryssel 30. toukokuuta 2001.

Talous- ja sosiaalikomitean

puheenjohtaja

Göke FRERICHS